

คำถาม-คำตอบทางพระพุทธศาสนา

ประจำเดือนเมษายน 2552

ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์

<http://www.bodhinanda.com>

คำถาม 9. ถ้าผมสนใจจะเรียนหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาพุทธศาสนศึกษาหลังจากจบระดับปริญญาเอก สาขาวิศวกรรมจะเรียนได้ไหมครับ? (กิตติ/กรุงเทพฯนคร)

คำตอบ: เรียนได้แน่นอนครับ ประเด็นสำคัญก็คือคุณต้องตอบคำถามตัวเองให้ได้ก่อนว่าเรียนไปเพื่ออะไร? อะไรคือสาเหตุที่ทำให้เรียน (motivation/inspiration)? ความเพียรและความอยากเรียนนั้นมีกันได้หลายคน แต่น้อยคนจะประกอบด้วยสองอย่างให้ตลอดรอดฝั่ง ความเพียรที่จะพาไปถึงฝั่งนี้ภาษาบาลีเรียกว่าอนุรักษนาปราน ผมเห็นหลายคน เริ่มต้นก็ตั้งใจดีแต่มา 'จิตตก' กลางทางด้วยเหตุผลต่างๆ แล้วถอยเสีย ถ้าคุณอยากเรียนพระพุทธศาสนาในระดับปริญญาเอกที่มหิดล คุณต้องไปอ่านหนังสือพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชน แล้วตั้งคำถามว่าพร้อมที่จะเรียนจริงหรือเปล่า? มีความเพียรเพียงพอหรือยัง? เพราะอาจมีปัญหาระหว่างเรียน เช่น ปัญหาส่วนตัว, ปัญหาตามครูไม่ทัน, ปัญหากลัวว่าไม่สู้จะเรียนไปทำไม, ปัญหาการเงิน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้คือมารที่จะทำให้จิตตกได้ หลายๆ คนอาจอธิบายให้ดูดีว่าเป็น 'ความจำเป็น' ที่ต้องเลิกความสนใจกลางคัน แต่ผมมองว่า 'เจอมารผจญแล้วจอด' ถ้าคุณมั่นใจว่าไม่กลัวมาร ไม่ว่าจะเจออุปสรรคอะไรจะประคองจิตให้เรียน เอาชนะให้ได้ ถ้าตั้งใจอย่างนี้ก็เชิญเดินเข้ามาสมัครได้เลยครับ

บางคนคิดว่าวิชาภาษาบาลี และพระไตรปิฎกไม่ใช่วิชาที่ทำเงินเพราะไม่มีบริษัทการเงินที่ไหนจะรับเข้าทำงานและไม่ใช่วิชาที่จะทำให้รวย มีเพื่อนคนไทยในอังกฤษเคยถามผมว่าเรียนภาษาบาลีสันสกฤตไปทำอะไร เพราะถ้าเรียนเศรษฐศาสตร์หรือบริหารจัดการอาจได้เป็นที่ปรึกษานายกหรืออาจได้ทำงานที่ธนาคารโลกหรือไอเอ็มเอฟ ผมอยากตอบว่าวิสัยทัศน์พระพุทธเจ้าข้ามภพข้ามชาติ ถ้าเรียนจบอย่างน้อยเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัย อย่างมากก็คือทำให้เข้าใจพระพุทธศาสนาลึกซึ้งยิ่งขึ้น ยิ่งเข้าใจมาก ยิ่งเลื่อมใสมาก เมื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดให้คนอื่นก็นับเป็นมหากุศลเพราะเป็นธรรมทาน เป็นการประกอบคุณความดีที่ดีเลิศ ศีลก็จะเข้ามาหาโดยธรรมชาติ จิตก็จะเป็นสมาธิง่ายและมีโอกาสพัฒนาปัญญาสูงเด่น การใช้ชีวิตก็อยู่แบบพอเพียงหรือรู้จักเพียงพอโดยไม่ต้องให้ใครสอน ยิ่งกว่านั้น กุศลจรรยาที่ทำในชาตินี้จะเป็นพลวปัจจัยให้ไปเกิดในภูมิที่ประเสริฐกว่ามนุษย์ในเทวโลกหรือถ้ามาเกิดในโลกมนุษย์ก็จะมีฐานะชาติตระกูลสูงส่ง ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงหรือคนใกล้ชิดก็จะได้ประโยชน์จากความรู้ธรรมนั้น ที่สำคัญ มีโอกาสตรัสรู้ธรรมเร็วขึ้นหรือง่ายขึ้นกว่าคนอื่นฯ ด้วย ผลเหล่านี้ถ้าคิดเป็นเงินทองแล้วประเมินค่ามิได้ แปลว่าเรียนพุทธศาสนศึกษาแล้ว ทำเงินและนำมาซึ่งทรัพย์ สิ้นไหมหาศาลทีเดียว สรุปลั้นๆ ก็คือการศึกษาธรรมและความรู้ธรรมช่วยให้มั่งคั่งด้วยอริยทรัพย์ ๗ ประการ (ที.ปาฎิ.11/152/177) ซึ่งจะติดตัวไปตลอด ทุกภพชาติ

กล่าวคือศรัทธา, ศีล, หิริ, โอตตปปะ, สุตะ, จาคะและปัญญา ไม่ว่าจะเกิดในภพไหนๆ ก็จะมีมั่งคั่งด้วยทรัพย์เหล่านี้ตลอด

ส่วนพวกนักธุรกิจและนายธนาคารต่างๆ ที่เรียนเอ็มบีเอันั้นวันๆ ประกอบอาชีพด้วยความละโมภ คิดแต่กำไรสูงสุดถึงจะพึงธรรมะก็น้อย โลกที่พัฒนาและสั่งสมขึ้นแต่ละวันจะเป็นกำแพงกันมิให้พวกนี้เข้าถึงสมาธิระดับที่ละเอียด คนพวกนี้จึงได้แต่ไหว้พระหรือติดอยู่แค่พิธีกรรมศาสนาเท่านั้น แม้จะก้มตัวภวนาก็บรรลุได้แต่ระดับพื้นผิวหรือขณิกสมาธิ ความโลภจะอุดกระชากมิให้การฝึกสมาธิก้าว หน้า ยิ่งโลกยิ่งมีราคาและมักมากในกามารมณ์มากและจะยิ่งห่างจากศีล สมาธิและปัญญา มาก เมื่อถึงบั้นปลายชีวิต พวกนี้รวย แต่ความรวยไม่ได้รับประกันว่าชีวิตจะมีสุข บางคนครอบครัวแตก ผัวไปทางเมียไปทาง หน้าซ้าลูกไม่อยู่ในโอวาท คนพินอบพิเทาอยู่ข้างกายก็ล้วนแต่เห็นแก่เงินจ้าง ไม่ได้แหวดล้อมด้วยมีจิตซื่อสัตย์ภักดีแท้จริง ทรัพย์สินเงินทองที่มีก็ซื้อปรโลกที่ดีให้ไม่ได้ ดีไม่ดีอาจไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานในภพต่อไปเพราะความโลภเป็นเจ้าเรือนไม่รู้ก็ร้อยก็พันชาติด้วย

หลักสูตรนี้ผมร่างเอง โดยยึดเอาหลักสูตรที่มีในอ็อกซฟอร์ดเป็นหลักผสมกับรายวิชาที่สอนในมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกอื่นๆ มาประกอบ เจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราชฯ ทรงสนับสนุนทุนให้ผมไปเรียนที่อังกฤษ ก่อนไปรับสั่งสั้นๆ ระหว่างเข้าเฝ้าว่า 'กลับมาแล้วให้ช่วยพัฒนาพุทธศาสนศึกษานานาชาติ (ที่ไหนก็ได้) ก็แล้วกัน' ผมจะบอกนักศึกษาทุกคนที่เข้ามาเรียนในหลักสูตรนี้เสมอเป็นส่วนตัวว่าเรามีภารกิจพิเศษร่วมกันซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยสติปัญญาและความเพียรเสมอดันเสมอปลาย นั่นคือทำวิจัยทางพระพุทธศาสนาให้ได้มาตรฐานโลกที่มีขีดสูงซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของไทย แม้ว่าห้องสมุดอาจจะยังไม่สมบูรณ์ที่สุดเท่าของฝรั่งแต่ก็ต้องอดทนและช่วยกันพัฒนาเพราะนอกจากเมืองไทยจะมีชื่อเสียง ในฐานะสามารถผลิตนักวิจัยระดับโลกและมีงานวิจัยเด่นๆ ทางพระพุทธศาสนา ต่อเนื่องแล้ว คำสอนพระพุทธเจ้าก็จะแพร่หลายไปทั่วโลก หลังจากเขียนวิทยานิพนธ์จบแล้วผมจะหาทุนจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ทุกฉบับเพื่อให้แพร่หลายให้ชาวโลกได้อ่าน เมื่อชาวโลกได้รับรู้มากๆ พระพุทธศาสนาก็จะแพร่หลาย มีปัญญาชนจากชาติต่างๆ นับถือมากและจักตั้งมั่นอยู่ในทั่วทุกส่วนของโลก เมื่อคุณเรียนจบก็สามารถเป็นอาจารย์สอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งทุกวันนี้ ประเทศไทยยังขาดนักวิชาการที่มีคุณภาพด้านนี้อยู่มาก ถ้าเรียนจบคุณจะเป็นปัญญาชนพุทธมามกะในระดับแนวหน้าของสังคม

ฉะนั้น ผมถึงบอกให้คุณมีความเพียรเป็นพิเศษ ถ้าคุณคิดว่าคุณมีความเพียรมากพอ หลังจากจบปริญญาเอกแล้วคุณก็พัฒนาภาษาอังกฤษด้วยวิธีที่ผมแนะนำข้างต้น ถ้าภาษาอังกฤษคุณดีพอหรือสอบโทเฟิลได้ 550 ขึ้นไป ก็ส่งใบสมัครพร้อมหลักฐานการสอบผ่านภาษาอังกฤษ ผมจะจัดประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเพื่อพิจารณาใบสมัครคุณ คุณไม่ต้องห่วงเรื่องภาษาบาลี ผมหรืออาจารย์คนอื่นสอนแค่ 20-30 วันก็พอแล้ว ถ้าพื้นฐานภาษาอังกฤษดี คุณก็สามารถทำวิจัยระดับปริญญาเอกได้ เพราะผมเอาวิธีสอนแบบฝรั่งมาสอน ไม่ได้สอนบาลีแบบไทยๆ ซึ่งใช้เวลามากโดยเสียประโยชน์ไปเปล่าๆ แต่คุณต้องรับรู้ไว้ล่วงหน้าก่อนนะครับว่าเมื่อเข้าเรียนแล้วต้องทุ่มเทเต็มที่ เป็นนักเรียนปริญญาเอกเต็มเวลา (full time students) เพราะการจะเป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาบาลีและพระไตรปิฎก รวมทั้งการเป็นนักวิจัยทางพระพุทธศาสนาที่ได้คุณภาพนั้น ต้องทุ่มเทเวลามาก

สาขาวิศวกรรมศาสตร์ที่คุณเคยเรียนไม่ใช่ปัญหาครับ จบกฎหมาย การทูต การแพทย์ พยาบาล สถาปัตยกรรมศาสตร์ วนศาสตร์ การบัญชี คอมพิวเตอร์ การเงิน การคลัง ฯลฯ เรียนได้หมดครับ ขอให้พื้นฐานภาษาอังกฤษดีมากเป็นใช้ได้ ผมก็อยากได้นักศึกษาที่จบมาจากหลายสาขามาเรียนอยู่เหมือนกัน เพื่อวิทยานิพนธ์ที่เขียนออกมาให้ชาวโลกอ่านจะได้หลากหลายไปตามวิชาชีพในสังคมสมัยใหม่และได้ประโยชน์แก่ประชาชนในสาขาอาชีพต่างๆมากขึ้น ถ้าในอนาคต มีพวกนักการเมืองหันมาสนใจศึกษาปริญญาเอกตามหลักสูตรนี้ในบั้นปลายชีวิตและมุ่งทำวิจัยพระพุทธศาสนาในประเด็นที่เกี่ยวกับประสบการณ์ตัวเอง เช่น สนธิ ลัทธิทองกุล, อภิสัทธา เวชชาชีวะ, กรณ์ จาติกวณิช, ปณิธาน วัฒนายากร, สโรชา พรอุดมศักดิ์, สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ ฯลฯ ก็จะได้มาก เพราะปมหลังที่คนเหล่านี้เคยศึกษามาจะช่วยอธิบายให้ชาวโลกเห็นคุณค่าคำสอนพระพุทธศาสนาจากแง่มุมหลักวิชาต่างๆ การมีพื้นฐานภาษาอังกฤษดีจะช่วยทำให้คนเหล่านี้เรียนภาษาบาลีและพระไตรปิฎกได้เร็วกว่าคนทั่วไป